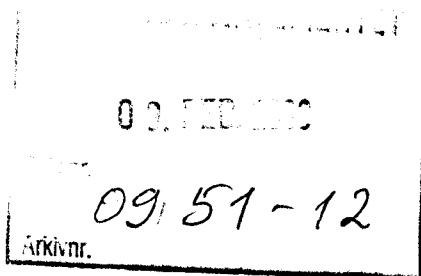

Finansdepartementet
Finansmarkedsavdelingen
Postboks 8008 dep.
0030 OSLO

Deres ref.: 09/51 FM TME

Vår ref.: 200900021/TS/EK/RM

Oslo 06.02.2009

Høring - NOU 2009:2 - Kapital- og organisasjonsforhold i sparebanksektoren mv.

Det vises til Finansdepartementets brev 9. januar 2009 hvor Banklovkomisjonens utredning nr. 22 om kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv. (NOU 2009: 2) sendes på høring.

1. Innledning

Sparebankforeningens styre besluttet i mai 2006 å sette ned det såkalte Rammevilkårutvalget for å utrede strukturen i sparebanknæringen. Utvalget fremmet en rekke forslag som skulle sikre sparebankene rammevilkår som gir tilstrekkelig fleksibilitet til å møte utviklingen i markedet på en aktiv og fremtidsrettet måte. Sparebankforeningen er tilfreds med at Banklovkomisjonen i sin utredning i stor grad bygger på Rammevilkårutvalgets innstilling.

For sparebanknæringen er det viktig at forslagene nå følges raskt opp slik at sparebankene sikres den nødvendige fleksibilitet til å møte utfordringene i markedet og konkurransesituasjonen. Helt sentralt står endringer i reglene om grunnfondsbevis og tiltak for å hindre såkalt utvanning av grunnfondsbeviskapitalen. Vi er derfor svært tilfreds med at departementet har varslet at dette arbeidet vil gis høy prioritet, og at det tas sikte på å utarbeide en lovproposisjon som vil kunne behandles av Stortinget i vårsesjonen.

2. Hovedpunkter

Sparebankforeningen er godt tilfreds med Banklovkomisjonens utredning og lovutkast som i store trekk følger opp sparebanknæringens egne forslag gjennom Rammevilkårutvalget. Vi kan i all hovedsak støtte Banklovkomisjonens vurderinger og forslag. Sparebankforeningen vil særlig understreke viktigheten av at det foreslås:

- et modernisert regelverk for grunnfondsbevis (egenkapitalbevis) som er bedre egnet til å gjennomføre struktur- og foretaksendringer. Helt sentralt er det at eksisterende "utvanningsproblematikk" løses på en tilfredsstillende måte.
- å øke fleksibiliteten mht. valg av modeller for struktur- og foretaksendringer. Vi er enige i at grunnfondsbank- og grunnfondsbevisbank (grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank) skal være de sentrale organisasjonsformer for sparebanker, men at det også må være en reell mulighet for omdanning til aksjeselskap.

3. Kapitalformer og egenkapitalbevis

3.1 Nye begreper

Sparebankforeningen er enig med Banklovkommissjonen i at begrepene grunnfond og grunnfondsbeviskapital etter sin ordlyd ligger svært nær hverandre, og at det kan være behov for begreper som i større grad skiller mellom de to ulike kapitalformene. Nye begreper vil også synliggjøre de endringer som foreslås i reglene om egenkapitalbeviset for investorer og markedet. Vi slutter oss etter dette til forslaget om at det benyttes egenkapitalbevis og eierandelskapital i stedet for grunnfondsbevis og grunnfondsbeviskapital. Også i forhold til det internasjonale markedet, bør dette følges opp ved at betegnelsen "Primary Capital Certificate" (PCC) erstattes med "Equity Capital Instruments" og "Equity Share Capital". Dette samsvarer også med de begreper Banklovkommissjonen benytter i utredningen.

Vi legger til grunn at de nye reglene ikke vil være til hinder for at innarbeidede begreper fortsatt skal kunne benyttes i en overgangsperiode. Det vises for øvrig til omtale av behov for overgangsregler i punkt 7 nedenfor.

3.2 Nærmere regler om kapitalformer

Sparebankforeningen slutter seg til Banklovkommissjonens forslag om at hovedreglene mht. de viktigste kapitalformene, herunder risiko- og prioritetsforhold, bør lovfestes. Vi er også enig i at det tas inn regler om utstedelse og innbetaling av kapitalen, samt at det fortsatt skal knyttes eierbeføyelser til egenkapitalbeviset. Som påpekt av Banklovkommissjonen vil disse reglene i realiteten angi anvendelsesområdet for egenkapitalbeviset. Det er derfor viktig at disse reglene også ses i sammenheng med den fleksibilitet som foreslås mht. struktur- og foretaksendringer. Banklovkommissjonen viser på side 93 i utredningen til at:

"Siktemålet må være at egenkapitalbevis i praksis lar seg bruke på ulike måter i samsvar med formålet med de ulike transaksjoner institusjonene ønsker gjennomført."

Sparebankforeningen viser til at Banklovkommissjonen her følger opp anbefalingene fra Rammevilkårutvalget. Vi mener på denne bakgrunn at forslagene ivaretar ovennevnte hensyn til fleksibilitet.

Sparebankforeningen kan etter dette slutte seg til Banklovkommissjonens forslag til kapittel 2b, avsnitt I. Forslagene i kapittel 2b, avsnitt II omtales nedenfor.

3.3 Fordeling og utbetaling av overskudd - utvanning

Sparebankforeningen har tidligere i flere sammenhenger pekt på at gjeldende regler om fastsetting og fordeling av overskudd medfører en "utvanning" av grunnfondsbeviskapitalen. Problemet med "utvanning" er også utførlig tatt opp av Rammevilkårutvalget.

Sparebankforeningen mener at denne "utvanningseffekten" utgjør en vesentlig ulempe for grunnfondsbeviset som et omsettelig verdipapir og egenkapitalinstrument. Dette gjelder ikke bare i forhold til utenlandske investorer, men også i forhold til det nasjonale marked for grunnfondsbevis som nå er ganske godt utviklet. Som påpekt av Banklovkommissjonen, vil "utvanningen" kunne virke negativt på kursutviklingen. Dette kan igjen søkes kompensert ved høyere utbytteutbetaling, noe som igjen vil forsterke skjevheten. Disse ulempene vil igjen ha negative konsekvenser for muligheten til å benytte grunnfondsbeviset (egenkapitalbeviset) som et egnet og fleksibelt instrument ved struktur- og foretaksendringer.

Sparebankforeningen viser til at utvanningen skyldes at grunnfondsbeviskapitalens prosentvise andel av summen av grunnfondskapitalen (sparebankens fond) og grunnfondsbeviskapitalen, blir gradvis redusert. Utvanningen skjer fordi grunnfondskapitalen gradvis vil øke fordi den del av årets overskudd som ikke blir disponert til fordel for grunnfondsbeviskapitalen, vil inngå i grunnfondskapitalen til enhver tid. Som påpekt av Banklovkommisjonen, vil dette også kunne medføre en overkapitalisering av sparebankene.

Både Rammevilkårutvalget og Finansdepartementet i sin rapport fra desember 2007, har skissert mulige løsninger på utvanningsproblematikken. Spørsmålet er komplisert, og henger også sammen med regler om adgangen til utdeling av utbytte og gaver, jf. sparebankloven § 28. Det er ikke enkelt å finne løsninger som ivaretar alle hensyn, herunder at grunnfondsbevismodellen (eierandel-) ikke må bli for komplisert for investormarkedet. Banklovkommisjonen har, bl.a. gjennom en arbeidsgruppe hvor også næringsaktører deltok, foretatt en fornyet vurdering av dette spørsmålet. Kommisjonen angir på side 110 i utredningen hvilke prinsipper de mener må ligge til grunn for disponering av årsoverskuddet for at utvanningseffekten skal kunne reduseres i tilstrekkelig grad, jf. også utkastet § 2b-18.

Banklovkommisjonen (s. 111) peker videre på at sparebankene må sikres en forholdsmessig høy grad av handlefrihet når det gjelder disponeringen av den andel av utbyttmidler som tilordnes grunnfondskapitalen (sparebankens fond). Banklovkommisjonen mener handlefriheten prinsipielt bør være den samme som for institusjoner organisert som aksjeselskaper. Banklovkommisjonen uttaler på side 111 i utredningen:

”Etter aksjelovgivningen har bank organisert i aksjeselskaps form, normalt en høy grad av handlefrihet når det gjelder disponeringen av årets resultat. På dette området er det ikke grunnlag for å hevde at en banks disposisjonsadgang bør undergis ulike begrensninger avhengig av om institusjonen er organisert i aksjeselskaps form eller ikke. Behovet i så måte bestemmes ikke av organisasjonsformen, men av den enkelte banks kapital- og soliditetssituasjon. En sparebank bør derfor kunne gis tilsvarende handlefrihet når det gjelder disponering av den del av årets utbyttmidler som etter eierbrøken tilordnes grunnfondskapitalen. Konkurrans hensyn tilsier også dette. Uten slik handlefrihet vil heller ikke utvanning av en sparebanks eierandelskapital kunne unngås eller holdes på et beskjedent nivå. På samme måte som Gjensidige bør således en sparebank med eierandelskapital i sine vedtekter kunne fastsette de rammer som skal gjelde ved disponering av utbyttmidler tilordnet grunnfondskapitalen. Det samme bør for øvrig gjelde for sparebanker uten eierandelskapital, se lovutkastet § 2b-27 og nedenfor avsnitt 6.3.18.”

Banklovkommisjonen viser videre til at heller ikke soliditetshensyn er til hinder for en slik løsning, jf. den påfølgende argumentasjonen på side 111 i utredningen. Sparebankforeningen slutter seg her til Banklovkommisjonens vurderinger. Som påpekt av kommisjonen, vil også kapitaldekningsregelverket og Kredittilsynets inngrepsmulighet, være forhold som sikrer at banken er solid og har tilstrekkelig egenkapital.

Ett medlem av Banklovkommisjonen har avgitt en særmerknad på dette punktet. Medlemmet mener at sparebankene ut fra hensynet til tilstrekkelig egenkapital, ikke bør gis en tilsvarende rett som institusjoner organisert som aksjeselskaper. Ut fra hensynet til sparebankenes konkurranseevne, et velegnet egenkapitalbevis og at det er en rekke andre regler som ivaretar soliditet, mener vi at det ikke kan legges avgjørende vekt på dette medlemmets argumenter.

Det synes også som om dette medlemmet legger til grunn at sparebankene uten gjeldende begrensning på 25 prosent i sparebankloven § 28, ville ha foretatt en uforsvarlig utdeling i form av gaver og utbytte. Vi er uenig i dette, bl.a. fordi de fleste sparebankene ikke har benyttet denne adgangen fullt ut. Der adgangen er utnyttet fullt ut, må dette også ses i sammenheng med behovet for å motvirke utvanning. Vi kjenner oss ikke igjen i en argumentasjon om at det er en slik konkurranse mellom sparebankene om tildeling av gaver at dette kan medføre uforsvarlig kapitalutdeling i strid med soliditets- og kapitaldekningsregelverket. Vi kan heller ikke se at det er noen berettiget grunn til å frykte at sparebankene vil opptre uforsvarlig, og i strid med nevnte regelverk, alene ut fra et ønske om å motvirke utvanningseffekten. Sparebankene har tradisjon for å drive en sunn, forsiktig og forsvarlig virksomhet. Det er ikke alene et resultat av begrensningene i sparebankloven § 28. Hensynet til likebehandling med Gjensidige tilsier også at 25 prosentregelen faller bort.

Sparebankforeningen mener etter dette at Banklovkommissjonen har kommet frem til en modell som i tilstrekkelig grad løser problemet med utvanning, og hvor hensynet til at en sparebank skal ha en tilstrekkelig egenkapital og soliditet er ivaretatt. Forslagene er også en nødvendig oppfølging av muligheten til å kunne gjennomføre foretaks- og strukturendringer som omtales nedenfor. Vi slutter oss etter dette til Banklovkommissjonens forslag på dette punkt (utkastet § 2b-18), herunder at gjeldende § 28 i sparebankloven oppheves.

I utredningen foreslås det videre at det innføres et kompensasjonsfond slik at overkurs ved emisjoner fordeles forholdsmessig på overkursfondet og kompensasjonsfondet der kompensasjonsfondet tilhører den eierløse kapitalen. Etter gjeldende bestemmelser vil hele overkursen tilhøre overkursfondet som er grunnfondsbeveiseiernes eiendom.

Sparebankforeningen er i utgangspunktet skeptisk til endringer som kan svekke grunnfondsbeveiseiernes rettigheter. Vi ser imidlertid at med de endringer som foreslås når det gjelder overskuddshåndtering, er det naturlig og rimelig at også reglene for overkursfordeling endres slik at fordelingen skal være forholdsmessig. Vi viser i denne sammenheng også til at egenkapitalbeveiseierne i samsvar med gjeldende rett fortsatt skal ha en begrenset eierinnflytelse.

Sparebankforeningen har også merket seg at det er foreslått nye bestemmelser for å ivareta egenkapitalbeveiseiernes interesser ved fusjon. Det kan fastsettes i vedtektene at vedtak om sammenslåing eller deling av finansinstitusjoner, krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis. Tilsvarende kan bestemmelsene om innflytelse innarbeides ved nedsettelse eller forhøyelse av eierandelskapitalen.

Sparebankforeningen er av den oppfatning at disse endringsforslagene vil styrke grunnfondsbeveiseiernes stilling, og dermed styrke grunnfondsbeviset som instrument.

4. Nye modeller for struktur- og foretaksendringer

4.1 Innledning

Sparebankforeningen viser innledningsvis til at det er viktig at det åpnes for et mer fleksibelt rammeregulativt slik at sparebankene kan gjennomføre ønskede og nødvendige foretaks- og strukturendringer. Dette samsvarer også med Rammevilkårutvalgets innstilling. En slik

fleksibilitet vil sikre at hensynet til sparebankenes egenart, lokale forankring og konkurransevne ivaretas.

Det er i denne forbindelse viktig at de ulike modellene for organisering, hhv. tradisjonell modell (grunnfondsbank uten grunnfondsbevis), grunnfondsbevisbank og aksjesparebank, reelt sett og hver for seg, kan utgjøre tilstrekkelig gode alternativer. Det er viktig at modellene sikres en likebehandling og at ingen av dem diskrimineres. Dette vil gjøre at de enkelte sparebankene selv kan ta stilling til hva som er mest hensiktsmessig ut fra den konkrete situasjon, og således ikke "tvinges" over i modeller som ikke ønskes. Dette vil sikre at sparebankenes egenart og lokale tilhørighet kan opprettholdes, samtidig som den enkelte bank selv vil ha den nødvendige fleksibilitet til å velge den mest hensiktsmessige løsningen ut fra sitt behov. Vi viser her også til merknaden fra Stortingets Finanskomite i Innst. O nr. 41 (2006-2007) s. 19:

"Komiteen tar Regjeringens redegjørelse vedrørende spørsmål knyttet til sparebankstrukturen til orientering. Komiteen viser til at sparebankloven gir sparebankene andre rammevilkår enn forretningsbanker. Dette lovverket har vært med på å sikre sparebankenes eksistens og at de har forblitt på norske hender, noe som har vært viktig for næringslivet i hele landet, nyskaping og velfungerende konkurranse i næringslivet som helhet. Komiteen peker på at vi i Norge nå har tre sparebankmodeller (tradisjonell sparebank, grunnfondsbevissparebank og aksjesparebank). Eventuelle endringer i lovverket må innebære at ingen av modellene blir diskriminert. Komiteen understreker viktigheten av at reglene som utformes tar sikte på å behandle aktørene i bankmarkedet likt, slik at ingen kommer i en svekket stilling i forhold til oppkjøp fra andre aktører, men gis mulighet til å opptre på lik linje."

Sparebankforeningen er svært tilfreds med at Banklovkommissjonen har tatt utgangspunkt i Rammevilkårutvalgets utredning og forslag til modeller for strukturtilpasninger. Sparebankforeningen kan etter dette i hovedsak slutte seg til de forslag som er fremmet om struktur og foretaksendringer, jf. utkastet kapittel 2c. Når det gjelder de nærmere rammene for adgangen til omdanning til aksjesparebank, vises det til omtalen under punkt 5 nedenfor.

4.3 Utgangspunkt for vurderingene

Banklovkommissjonen viser (utredningens kap. 7.1.5, s. 130) til at et hovedformål med lovarbeidet (eksplisitt nedfelt i mandatet) er at utkastet til nye rammebetingelser for tilpasning av sparebankstrukturen skal legge til rette for og bidra til en videreføring av grunnfondskapitalbanker (tradisjonelle sparebanker) og eierandelskapitalbanker (grunnfondsbevisbanker) som hovedmodeller innenfor sparebanksektoren. Banklovkommissjonen legger etter dette til grunn at det er en forutsetning at det foretas en vesentlig utbygging av regelverket for sammenslåing, deling, virksomhetsoverdragelse og avvikling av finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder sparebanker.

Sparebankforeningen slutter seg til disse overordnede utgangspunktene, og mener i likhet med Banklovkommissjonen at rammereguleringen på dette punkt også må ses i sammenheng med forslagene til et nytt regelverk for egenkapitalbevis. Vi er også enige i at det er betydelig overføringsverdi fra de utførlige og velprøvde reglene i aksjelovene.

Sparebankforeningen bemerker at selv om hovedmodellene for organisering av sparebank fortsatt bør være grunnfondsbanker og grunnfondsbevisbanker, vil dette ikke stå som en motsetning til at det fortsatt åpnes for omdanning til aksjesparebank. Den nærmere regulering av omdanningsadgangen, henger imidlertid nært sammen med de forslag som fremmes for å skape tilstrekkelig fleksibilitet i rammeverket for omstrukturering, herunder et godt fungerende og moderne egenkapitalbevis. Sparebankforeningen understreker likevel at det skal være en reell adgang til omdanning.

4.4 Nærmere om modellene

Banklovkommisjonen har tatt utgangspunkt i de modeller som er vurdert av Rammevilkårutvalget. Dette er:

- Telemarksmodellen som er basert på at to eller flere sparebanker omdannes til aksjeselskaper, og deretter fusjoneres. Omdanning gjennomføres ved at det etableres stiftelser som skal eie aksjene i bankene, og senere i den fusjonerte banken.
- Hallingdalmodellen som er basert på at grunnfondsbanker (tradisjonelle sparebanker) konverterer deler av grunnfondskapitalen til eierandelskapital. Egenkapitalbevisene tilføres en finansstiftelse som følger reglene om sparebankstiftelser. Modellen kan kombineres med at flere sparebanker benytter denne fremgangsmåten og deretter slås sammen helt eller delvis.
- Terramodellen som er basert på at flere tradisjonelle sparebanker slutes sammen uten at det utstedes egenkapitalbevis og at det derfor heller ikke etableres finansstiftelser. I stedet vil det i vedtektene fastsettes en nærmere fordeling av grunnfondet og overskuddet i forhold til bankenes kapital ved sammenslåingen. Den "fingerte" delingen av banken medfører at det kan utdeles som forholdsmessige gaver i det området den enkelte bank har drevet sin virksomhet. Dette prinsipp skal også gjelde ved utdeling av kapitalen ved avvikling av banken.

I tillegg til ovennevnte modeller, ble også to konkrete konsesjonssaker omtalt i Rammevilkårutvalgets innstilling, hhv. den såkalte "Møre-Tingvollsaken" og Sparebanken Sogn og Fjordane og Gjensidige. Førstnevnte sak, også omtalt som Tingvollmodellen, innebærer at den samlede virksomhet overføres til en annen sparebank mot vederlag i egenkapitalbevis som legges inn i en finansstiftelse som etableres ved avviklingen av den overdragende banken. Som det fremgår av Rammevilkårutvalgets innstilling, er det ikke full enighet om denne modellen i næringen.

Banklovkommisjonen fremmer etter Sparebankforeningens syn et samlet regelverk som sikrer en hensiktsmessig gjennomføring av de ovennevnte modeller, herunder Tingvollmodellen. Hallingdalmodellen og Terramodellen åpner for ulike strukturelle løsninger innen hovedmodellene for organisering, hhv. grunnfondsbank (tradisjonell sparebank) og sparebanker med eierandelskapital (grunnfondsbevisbank). Dette vil, sammen med forslagene til et nytt og moderne egenkapitalbevis, sikre tilstrekkelig fleksibilitet for å kunne gjennomføre struktur- og foretaksendringer innenfor nevnte hovedmodeller. Dette vil etter vår oppfatning støtte opp om de to hovedmodellene for organisering, og således utgjøre et godt alternativ til omdanning til aksjesparebank.

Telemarksmodellen forutsetter en omdanning til aksjebank. Vi slutter oss til Banklovkommisjonens forslag om at det fortsatt skal være adgang til å omdanne sparebanker

til aksjesparebanker. De nærmere forutsetninger for å gjennomføre slik omdanning drøftes særskilt under kap. 5 nedenfor.

Sparebankforeningen støtter etter dette Banklovkommisjonens forslag til gjennomføring av struktur- og foretaksendringer.

4.5 Regler om sammenslåing, deling og avvikling

Banklovkommisjonen foreslår nærmere regler for sammenslåing, deling og avvikling av institusjoner som ikke er aksjeselskaper, jf. lovutkastet kapittel 2c. Sparebankforeningen slutter seg til at det gis en mer uttømmende og en mindre fragmentarisk regulering av disse forholdene enn i gjeldende lovgivning. Forslagene til gjennomføring av de ulike modellene for struktur og foretaksendringer, medfører også at det er behov for et revidert og modernisert regelverk for gjennomføring av sammenslåing, deling og avvikling.

5. Omdanning

Banklovkommisjonen vurderer i kapittel 8 adgangen til omdanning av særlig sparebanker. Kommisjonen tar her utgangspunkt i gjeldende regler i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 flg. som åpner for omdanning etter stiftelsesmodellen.

Banklovkommisjonen legger til grunn at spørsmålet om adgang til omdanning fortsatt må avgjøres etter en samlet vurdering av forholdene i det enkelte tilfelle. Banklovkommisjonen mener videre at det på bakgrunn av Finansdepartementets forståelse av rammen for forvaltningsskjønnet, er behov for å lovfeste at også strukturpolitiske overveielser kan tas i betraktning. Banklovkommisjonen viser til at en slik lovbestemmelse, i samsvar med Finansdepartementets føringer, kan legge til rette for at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank bør være hovedmodellene i sparebanksektoren. Banklovkommisjonen foreslår følgende bestemmelse (utkastet § 2c-13 tredje ledd):

”Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank, kan det blant annet legges vekt på at sparebanker som hovedregel bør være organisert som vanlig sparebank eller som sparebank med eierandelskapital.”

Sparebankforeningen mener, med bakgrunn i Rammevilkårutvalgets innstilling, at utgangspunktet må være at det skal være opp til den enkelte sparebank ut fra egen strategi å ta beslutninger om egen fremtid. Sparebankene bør videre, i tråd med drøftelsene ovenfor av ulike modeller og modernisering av egenkapitalbeviset, ha stor fleksibilitet mht. strukturelle valg. Utgangspunktet må videre være at alle modellene er likeverdige, og at ingen av modellene, herunder aksjemodellen blir negativt diskriminert. Vi viser her også til uttalelsen fra Stortingets Finanskomite som er gjengitt under punkt 4.2 ovenfor. Sparebankforeningen er likevel ikke uenig i at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank bør være hovedmodellene i sparebanksektoren. På denne bakgrunn vil en bestemmelse som foreslått kunne være hensiktsmessig.

Vi er imidlertid usikre på om det lovteknisk er hensiktsmessig å lovfeste deler av det forvaltningsskjønn som skal utøves. Den foreslåtte ordlyd oppstiller her en hovedregel som er en annen enn den omdanningsadgang loven åpner for. Ordlyden er heller ikke klar, og synes å åpne for at en søknad om omdanning kan avslås alene med den begrunnelse at det kan legges avgjørende vekt på at hovedregelen skal slå igjennom. Dette selv om banken har anført at omdanning er nødvendig av hensyn til innhenting av kapital.

På den annen side vil det være vanskelig å ivareta sparebankenes egenart og nevnte hovedmodeller for organisering, uten at dette har en tilstrekkelig formell forankring. Sparebankforeningen er på dette grunnlag enig i at det lovfestes at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank bør være hovedmodellene i sparebanksektoren, og at eierne av egenkapitalbevis fortsatt vil ha en begrenset eierinnflytelse. Dette er et prinsipp som også ligger til grunn for gjeldende sparebanklov. Vi støtter etter dette det utgangspunkt for skjønnsutøvelse som Banklovkommisjonen foreslår.

En slik bestemmelse vil også kunne være en naturlig oppfølging av forslagene til økt fleksibilitet mht. valg av modeller for struktur- og foretaksendringer innen de to nevnte hovedmodellene, jf Hallingdalmodellen og Terramodellen. Det samme gjelder forslagene om et modernisert egenkapitalbevis. Disse tiltakene vil utgjøre gode alternativer til omdanning. Dette vil igjen redusere behovet for omdanning, og således underbygge at grunnfondskapitalbank og eierandelskapitalbank skal være hovedmodellene.

Sparebankforeningen understreker likevel som nevnt ovenfor, at det skal være en reell adgang til omdanning. Som Banklovkommisjonen peker på (utredningen s. 150), vil en for sterk lovmessig binding av forvaltningsskjønnet, kunne gjøre det vanskelig å tilpasse konsesjonspraksis til strukturen og utviklingen i markedet. Vi vil på prinsipielt grunnlag også advare mot en for stor grad av fri skjønnsutøvelse som kan redusere forutberegneligheten.

Banklovkommisjonen tar som utgangspunkt at omdanning kan være aktuelt der det er behov for å innhente egenkapital gjennom aksjemarkedet. Sparebankforeningen er helt enig i dette, og vi mener dette vil gjelde både ifht. utenlandske og norske investorer. Det må ikke være tvil om at omdanningsadgangen er reell dersom for eksempel en grunnfondsbevisbank har behov for egenkapital via aksjemarkedet. Omdanningsadgangen bør imidlertid ikke være begrenset til slike forhold. Også strukturelle behov og andre forhold vil etter omstendighetene kunne være tilstrekkelig begrunnelse for en omdanning. En binding av skjønnet som foreslått i utkastet § 2c-13 tredje ledd, må således ikke reelt utelukke omdanning, herunder bruk av Telemarksmodellen eller andre aktuelle løsninger innen aksjemodellen. Dette samsvarer også med uttalelsen fra Stortingets Finanskomite som er gjengitt ovenfor under punkt 4.2. Det er derfor viktig at det skapes en tilstrekkelig forutsigbarhet og forutberegnelighet for at omdanning kan skje, og når omdanning kan gjennomføres. Det er viktig at dette så langt mulig søkes presisert i spesialmotivene i lovproposisjonen. Dette er særlig viktig dersom det foretas en lovfesting av deler av skjønnet som foreslått i i utkastet til § 2c-13 tredje ledd. Helt sentralt er det da at det som et minimum presiseres at bestemmelsen ikke skal være til hinder for at omdanning kan skje der det er behov for å innhente egenkapital gjennom aksjemarkedet.

Sparebankforeningen finner med disse forutsetninger å kunne støtte Banklovkommisjonens utkast til § 2c-13.

6. Finans- og sparebankstiftelser

Banklovkommisjonen (utredningens kap. 9.1.1 og 9.1.2) viser til at Rammevilkårutvalget legger til grunn at virkeområdet for finans- og sparebankstiftelser også skal omfatte struktur- og foretaksendringer, og ikke kun som en oppfølging av omdanning av sparebanker. Banklovkommisjonen viser videre til at den ved utformingen av reglene om egenkapitalbevis, har lagt vesentlig vekt på at dette skal kunne benyttes på ulike måter ved gjennomføring av

struktur- og foretaksendringer som gjelder bl.a. sparebanker. Banklovkommissjonen legger i samsvar med dette til grunn at det er behov for å utvide bruksområdet for finans- og sparebankstiftelser. Banklovkommissjonen foreslår at reglene om finans- og sparebankstiftelser behandles samlet, og holdes systematisk adskilt fra bestemmelsene om struktur- og foretaksendringer. De nye reglene er tatt inn i utkastet kap. 2d, hvor avsnitt I omhandler finansstiftelser og avsnitt II gir særregler for sparebankstiftelser. Vi har bla. merket oss at stiftelsen skal kunne utøve aktiv eierinnflytelse i banken gjennom sine ansatte og tillitsvalgte. Sparebankforeningen viser til at dette er i samsvar med alminnelige prinsipper for eierstyring- og selskapsledelse (corporate governance).

Sparebankforeningen slutter seg også her til Banklovkommissjonens forslag og vurderinger.

7. Overgangsregler

Sparebankforeningen viser til at Banklovkommissjonen ikke har behandlet eller foreslått nærmere overgangsregler for ikrafttredelse av de foreslåtte reglene. Vi har innenfor den korte høringsfristen ikke rukket å foreta noen nærmere vurdering av de ulike problemstillingene som kan oppstå i denne forbindelse. Vi peker imidlertid på at det kan være behov for overgangsregler i tilknytning til at flere banker har utstedt grunnfondsbevis og børsnotert disse under eksisterende regelverk. Det kan i denne forbindelse stilles spørsmål ved om det i en overgangsperiode også bør være mulig å benytte eksisterende begrepsapparat. Det kan også være behov for overgangsregler ifht. banker som allerede har besluttet, men ikke gjennomført ulike struktur- og foretaksendringer, herunder utstedelse av grunnfondsbevis.

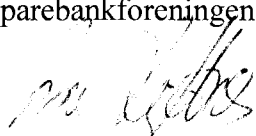
Vi antar at en kan komme tilbake til dette på et senere tidspunkt. Dersom det er ønskelig, er vi villig til å bistå i dette arbeidet, for eksempel gjennom en ad hoc arbeidsgruppe.

8. Merknader til enkeltbestemmelser

Det gis i vedlagte notat konkrete merknader og lovtekniske kommentarer til Banklovkommissjonens utkast til de ulike lovbestemmelser.

Dersom det skulle være spørsmål til vår høringsuttalelse, kan det tas kontakt med Ass.direktør Einar Kleppe på telefon 22986640 eller advokat Trond Søyland på telefon 22986634.

Med vennlig hilsen
Sparebankforeningen i Norge

Arne Hyttnes
Adm. direktør

Trond Søyland
Advokat

Vedlegg: 1

Notat

Vedlegg til Sparebankforeningens brev 06.02.2009 vedrørende NOU 2009: 2 – Kapital- og organisasjonsforhold i sparebanksektoren mv.

Dato 06.02.2009

Merknader til enkeltbestemmelser:

Kapittel 2b Kapitalforhold. Egenkapitalbevis

Til §§ 2b-2 og 2b-10 til 2b-12

I § 2b-2 første ledd, annet punktum fremgår det at det ”skal” knyttes eierbeføyelser til egenkapitalbevis etter reglene i §§ 2b-10 til 2b-12. I merknaden til bestemmelsen (side 132) vises det til at det her fastslås et prinsipp om at det skal knyttes eierbeføyelser til egenkapitalbevis. Det bemerkes imidlertid at det i § 2b-12 annet ledd likevel åpnes for at det, gjennom den begrensede henvisningen til allmennaksjeloven § 5-4, kan fastsettes vedtektsbestemte unntak fra prinsippet om en aksje en stemme, og at det kan fastsettes personlige stemmerettsbegrensinger. Det er imidlertid ikke henvist til allmennaksjeloven § 5-4 første ledd, tredje punktum som åpner for vedtektsbestemte aksjeklasser uten stemmerett.

Vi er enige i prinsippet om at det skal knyttes eierbeføyelser til egenkapitalbevis, men stiller spørsmål ved om loven bør utelukke muligheten til f.eks å utstede rene utbyttebevis uten stemmerett. Vi mener loven bør ha en slik mulighet. En slik mulighet vil bl.a. sikre at en ikke i unødig eller utilsiktet grad innskrenker den enkelte banks fleksibilitet i valg av løsninger for kapitalinnhenting.

I utkastet til § 2b-2, jf. § 2b-10, vises det til at det skal knyttes eierbeføyelser til egenkapitalbeviset i samsvar med reglene i §§ 2b-10 til 2b-12. Vi leser dette slik at det kan fastsettes innskrenkende regler for eierbeføyersene i sistnevnte bestemmelser. Dette fremgår som nevnt ovenfor også av utkastet § 2b-12 annet ledd, hvor det bla. er vist til allmennaksjeloven § 5-4 første ledd første og annet punktum som åpner for stemmerettsbegrensinger. Vi mener etter dette at en åpning for vedtektsbestemt utbyttebevis, kan tas inn i § 2-12 annet ledd ved at henvisningen til allmennaksjeloven § 5-4 utvides:

”Hvert egenkapitalbevis gir en stemme. Allmennaksjeloven §§ 5-2, 5-3 og 5-4 første ledd første, annet og tredje punktum, og tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.”

Til § 2b-10

I bestemmelsens annet ledd er det henvist til § 2b-25. Rett henvisning skal være § 2b-23.

Til § 2b-26

Bestemmelser gir regler om hvilke organ som skal regnes som generalforsamling i kapitlet. Det gis videre regler om saksbehandling, stemmerett mv. Vi mener bestemmelsen også er

relevant for kap. 2c, og antakelig også andre kapitler hvor det er henvist til generalforsamling. Vi foreslår følgende endring i bestemmelsens første ledd:

”Som generalforsamling regnes generalforsamling i

Kapittel 2c. Struktur og foretaksendringer i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form

Til 2c-1

Bestemmelsen fastsetter at kapittel 2c, avsnitt I, gjelder ved sammenslåing og deling av finansinstitusjon som ikke er aksjeselskaper, og for tilsvarende transaksjoner mellom slike institusjoner og aksjeselskaper. I merknaden til bestemmelsen vises det til eksempler som tar utgangspunkt i at det overtakende foretak er aksjeselskap. Vi legger til grunn at dette ikke legger føringer som innebærer innskrenkninger for at institusjoner som ikke er organisert som aksjeselskap, skal kunne ta over virksomheten i et aksjeselskap.

Første ledd bestemmer at reglene i avsnittet gjelder sammenslåing, herunder sammenslåing av virksomhet i en institusjon som ikke er organisert som aksjeselskap og en institusjon som er aksjeselskap. I annet ledd bestemmes det videre at avhendelse og overtagelse av en stor og avgrenset del av virksomheten skal regnes likt med sammenslåing. Vi forstår dette slik at ”sammenslåing” skal omfatte ”fusjon”, fullstendig virksomhetsoverdragelse (innmatstransaksjon), samt der en stor og avgrenset del av virksomheten overføres. Begrepet ”sammenslåing” er imidlertid ikke definert, og det kan reises spørsmål ved om fullstendig virksomhetsoverdragelse mot vederlag mellom to selveiende institusjoner, er omfattet av ordlyden i annet ledd. Det bør klargjøres med følgende tilføyelse i annet ledd, første punktum.

”Likt med sammenslåing og deling regnes avhendelse og overtagelse av hele eller en stor.....”

Til § 2c-3

I bestemmelsens annet og tredje ledd gis en rekke av allmennaksjelovens bestemmelser om fusjon og deling direkte anvendelse. Dette innebærer at allmennaksjeloven også gis direkte anvendelse der det er en sammenslåing mellom to tradisjonelle sparebanker. Vi er usikre på om oppregningen av bestemmelser i allmennaksjeloven som gis direkte anvendelse, er hensiktsmessig. Samtidig ser vi behovet for å utstede en plan for den sammenslåing som skal vedtas. Vi foreslår etter dette en presisering som myker dette noe opp ved at det legges til at nevnte bestemmelser i allmennaksjeloven ”gjelder så langt de passer”:

§ 2c-3 annet ledd, siste punktum endres etter dette til:

”Allmennaksjeloven gjelder tilsvarende så langt de passer for

Tilsvarende endres § 2c-3 tredje ledd, annet punktum til:

”Allmennaksjeloven §§ 14-3 til 14-5 gjelder tilsvarende så langt de passer.”

Til 2c-10

I bestemmelsens første ledd fastsettes det at det skal opprettes et utviklingsstyre når en finansinstitusjon skal utvikle sin virksomhet. Bestemmelsen vil gjelde uansett grunnlag for utvikling. Dette innebærer at det også skal opprettes et utviklingsstyre der utviklingen skjer

som et ledd i struktur- og foretaksendringer. I slike tilfelle vil det ofte ikke være eiendeler eller forpliktelser igjen i den institusjon som skal avvikles. Med den fleksibilitet som det legges opp til mht. struktur- og foretaksendringer, vil det således kunne være en rekke avviklingssituasjoner hvor det ikke er behov for et slikt avviklingsstyre. Vi foreslår at bestemmelsen endres slik at Kredittilsynet ved behov "kan" oppnevne et avviklingsstyre. Vi foreslår følgende endring i § 2c-10 første ledd:

"Skal en finansinstitusjon avvikle sin virksomhet etter 2c-8, kan Kredittilsynet oppnevne et avviklingsstyre som trer i stedet for foretakets styre og daglig leder."

Til § 2c-12

I første ledd henvises det til 2d-8 fjerde ledd. Sistnevnte bestemmelse har ikke et fjerde ledd, og vi antar at det er ment å vise til tredje ledd om anvendelse av overskudd.

Kapittel 2d. Finans- og sparebankstiftelser

Til § 2d-3

Bestemmelsens fjerde ledd gir regler om en finansstiftelses eierinnflytelse i finansinstitusjonen. Som påpekt i vårt høringssvar punkt 6, slutter vi oss til at stiftelsen skal kunne utøve eierinnflytelse i banken i samsvar med sin eierandel. I fjerde ledd nest siste punktum tas det inn en begrensning på 1/3 for stiftelsens ansatte/tillitsvalgte til å være medlem av bankens generalforsamling og styre. Når det gjelder medlem i generalforsamling, antar vi denne begrensningen ikke kan gjelde når banken er organisert som aksjesparebank. Der stiftelsen eier samtlige aksjer i finansinstitusjonen, kan det neppe være tvil om at stiftelsen må kunne møte som eneksjonær alene ved sine ansatte. Tilsvarende vil gjelde der stiftelsen eier samtlige egenkapitalbevis. Representasjons- og møteretten, herunder begrensningene, vil da følge av §§ 2b-11 og 2b-12. Vi mener at stiftelsen da må kunne møte med sine ansatte og tillitsvalgte innenfor disse begrensningene.

Vi peker videre på at begrensningen på 1/3 kun gjelder for den enkelte stiftelse, og ikke samlet for flere finansstiftelser som for eksempel er etablert i samsvar med utkastet § 2b-2 tredje ledd (Hallingdalmodellen), eller ved senere fusjoner mellom omdannende sparebanker hvor det blir flere eierstiftelser. Vi antar at det bør legges inn en konsolideringsbestemmelse for å ivareta hensynene bak bestemmelsen.

Vi foreslår følgende endring i § 2d-3 fjerde ledd nest siste punktum:

"Personer som er ansatt eller tillitsvalgt i finansstiftelsen kan likevel ikke utgjøre mer enn en tredel av medlemmene i styret i finansinstitusjonen. Begrensningen gjelder samlet for flere finansstiftelser som har eierandeler i banken.